

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Mf.I.40.037/2023/12.

A felperes:

felperes neve (címe)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Ember Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd: dr. Ember Alex, címe)

Az alperes:

alperesi cég neve (székhelye)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Varsányi Péter kamarai jogtanácsos (címe)

A per tárgya:

Fizetési felszólítás hatálytalanságának megállapítása

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szegedi Törvényszék 3.M.70.173/2022/12.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

Alperes, 3.M.70.173/2022/13.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja az alábbiak szerint:

A keresetet elutasítja.

Mellőzi az alperest perköltség, valamint illeték megfizetésére kötelező rendelkezéseit.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 10 000 (tízezer) forint elsőfokú és 6 000 (hatezer) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a feljegyzett 32 219 (harminckettőezer-kettőszáztizenkilenc) forint elsőfokú és a 42 958 (negyvenkettőezer-kilencszázötvennyolc) forint másodfokú eljárás illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A megállapított tényállás

[1] Az ítéltábla által az alábbiak szerint kiegészített tényállás alapján a felperes 2008. június 16-tól 2014. szeptember 30-ig a (munkáltatói jogelőd neve); majd 2014. október 1-től 2015. február 5-ig a (cég neve) alkalmazásában állt.

[2] 2015. február 11-től határozatlan idejű munkaviszonyban, garázmester munkakörben állt az alperes alkalmazásban. A munkaszerződés 13. pontja alapján a felperes munkaviszonyának jogfolytonossága 2008. június 16. napjától áll fenn.

[3] A felperes és az alperes jogelőd munkáltatója, (munkáltatói jogelőd neve) között 2010. szeptember 1. napján jött létre az eredeti tanulmányi szerződés, amelyben a felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy 2010. szeptember 1-től 2014. március 1-ig az (egyetem 1)-re beiratkozik, ott közlekedésmérnök képesítést szerez és végzettségéről szóló diplomáját megkapja, továbbá munkaviszonyát a támogatás időtartama alatt fenntartja és a képzettség megszerzésétől számított 3,5 évig a munkáltató alkalmazásában marad.

[4] A tanulmányi szerződést a felek később úgy módosították, hogy a felperes 2010. szeptember 1-től 2015. július 30-ig az (egyetem 2)-re iratkozik be és közlekedésmérnök képesítést szerez, továbbá munkaviszonyát a támogatás időtartama alatt fenntartja és a képzettség megszerzésétől számított 4 évig a munkáltató alkalmazásában marad.

A fentiek szerint módosított és a per eldöntése szempontjából irányadó tanulmányi szerződés (a továbbiakban: tanulmányi szerződés) 2. pontjában a felperes kötelezte magát arra, hogy munkaviszonyát a támogatás időtartama alatt fenntartja, s a képzettség megszerzésétől számított 4 évig az alperes alkalmazásában marad.

A tanulmányi szerződés 5. pont 2. bekezdése alapján a felperes szerződésszegése esetén az alperes a ténylegesen nyújtott támogatásnak megfelelő összeg megtérítését követelheti. Amennyiben a felperes a szerződésben kikötött időtartamnak csak egy részét nem tölti le az alperesnél, a felperes megtérítési kötelezettsége ezzel arányos.

A tanulmányi szerződés 7. pontja értelmében a felek rögzítették, hogy a szerződésben nem szabályozott kérdésekben a munka törvénykönyvről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) és a vonatkozó jogszabályok rendelkezéseit tartják irányadónak.

A tanulmányi szerződés 9. pontja szerint [a felperesnek] az intézmény által előírt nyelvvizsga kötelezettségnek a tanulmányi szerződés megkötésének kezdetétől 5 éven belül kell eleget tennie. Amennyiben a nyelvvizsga hiányában nem szerez a képzés befejezésének évében diplomát, az szerződésszegésnek minősül és az alperes kérheti az eddig felmerült összes költségének megtérítését.

[5] A felperes 2015. június 24-én sikeres államvizsgát tett, az intézmény által előírt nyelvvizsga kötelezettségének azonban nem tett eleget.

[6] Az alperes a felperest tovább foglalkoztatta, a nyelvvizsga kötelezettség teljesítésének elmulasztása miatt a felperessel szemben igényt nem érvényesített.

[7] A felperes diplomáját végül – a koronavírus járványra tekintettel – a nyelvvizsga megszerzése nélkül 2020. április 22-én vehette át, amelyről az alperest tájékoztatta.

[8] A felperes munkaviszonya 2022. augusztus 25. napjával, a felperes felmondására tekintettel megszűnt.

[9] Az alperes a tanulmányi szerződéssel összefüggésben 1 296 743 forint támogatásban részesítette a felperest. A képesítés megszerzésétől számított 4 éves időtartam 2020. április 22-től 2024. április 21-ig, mindösszesen 1461 nap időtartamban tartott volna, amelyből a felperes 2022. augusztus 25. napjával történő munkaviszony megszüntetésére figyelemmel 856 nap telt el, a fennmaradó 605 napra eső támogatás időarányos része 536 981 forint.

[10] Az alperes a 2022. szeptember 27-én kelt és a felperes által 2022. október 30-án átvett (X). iktatószámú fizetési felszólításában felszólította a felperest 536 981 forint tanulmányi szerződésből eredő tartozás megfizetésére, amely felszólításnak a felperes nem tett eleget.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[11] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság az alperes 2022. szeptember 27-én megküldött fizetési felszólítását nyilvánítsa hatálytalannak, az alperest marasztalja a felmerült perköltségben, amelynek mértékét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján a csatolt megbízási szerződés alapján 300 000 forint + áfa összegben kérte megállapítani.

[12] Érvényesíteni kívánt jogként hivatkozott az Mt. 229. § (1) bekezdés, 285. § (1), (2) és (3) bekezdés, 286. § (1), (3) és (4) bekezdés, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:22. § (2) bekezdés, 6:23. § (1) bekezdés, az Mt. 287. § (1) bekezdés d) pontjában foglaltakra, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 146. § (3) bekezdés, 146. § (5) bekezdés rendelkezéseire.

[13] Előadta, hogy a felperes és az alperes jogelődje között létrejött tanulmányi szerződés 9. pontjában foglalt kötelezettségét csak részben teljesítette, mivel a diploma megszerzéséhez szükséges nyelvvizsga követelményt az abban foglalt határidőig nem teljesítette. Az alperes támogatás visszakövetelése iránti követelése 2015. szeptember 2-től esedékessé vált, azaz ezen időponttól kezdve érvényesítette volna követelését az Mt. 286. § (1) bekezdése szerinti 3 éves elévülési időn belül, amely a Ptk. 6:22. § (2) bekezdése alapján a követelés esedékessé válásával kezdetét vette és 2018. szeptember 2. napján elévült. A Ptk. 6:23. § (1) bekezdése alapján pedig az elévült követelés bírósági eljárásban nem érvényesíthető.

[14] A fizetési felszólításösszegszerűségének alapjául szolgáló alperesi számítást nem vitatta.

[15] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására a felperes perköltségben történő marasztalására irányult, amelynek mértékét az IM rendelet 4. § alapján a csatolt költségjegyzéken 10 000 forint jogtanácsosi munkadíjban jelölt meg, amely összeget áfa nem terhel.

[16] Előadta, hogy a felperes és az alperesi jogelőd munkáltató között 2010. szeptember 1. napján jött létre az eredeti tanulmányi szerződés, amelyben a felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy 2014. március 1. napjáig az (egyetem 1)-en közlekedésmérnök képesítést szerez és a végzettségéről szóló diplomáját megkapja, majd 3,5 fél évig a munkáltató alkalmazásában marad. A tanulmányi szerződést később a felek akként módosították, hogy a képesítés megszerzésére az (egyetem 2)-n kerül sor, továbbá a képesítés megszerzésének időpontját 2015. július 30. napjára módosították, a munkaviszony fenntartásának időtartamát pedig a képzettség megszerzését követő 4 évben határozták meg. A tanulmányi szerződés módosításának keltezése tévesen került feltüntetésre, a módosításra már az Mt. hatályba lépését követően került sor, erre tekintettel helyezték a tanulmányi szerződést az Mt. rendelkezéseinek hatálya alá.

[17] Nem tette vitássá, hogy a felperes a tanulmányi szerződésben foglalt teljesítési kötelezettségével késedelembe esett, azonban az alperes továbbra is bízott abban, hogy a felperes nyelvvizsga követelményt mielőbb teljesíti és a késedelem ellenére szándékában állt a felperest tovább foglalkoztatni. A felperes szerződésszegő magatartása ellenére továbbra is

érdekelt maradt abban, hogy a tanulmányi szerződésben foglaltakat a felperes teljesítse, ezért a nyújtott támogatást ekkor nem követelte vissza.

[18] Álláspontja szerint az Mt. 229. § (1) bekezdése értelmében az esedékesség ideje a képzettség megszerzése. A nyelvvizsga megszerzésével kapcsolatos kötelezettség 2015. szeptember 2. napjával történő késedelembe esése sem az Mt., sem a tanulmányi szerződés alapján nem eredményezhette azt, hogy a nyújtott támogatás visszatérítése automatikusan esedékessé vált volna. Az alperes a tanulmányi szerződéstől való elállásra és a nyújtott támogatás visszakövetelésére a felperes késedelme miatt ugyan jogosulttá vált, de arra nem volt köteles.

[19] A felperes azonban a tanulmányi szerződés 2. pontjában vállalt a munkaviszony képzettség megszerzésének időpontjától számított 4 éves időtartamra szóló fenntartására vonatkozó kötelezettségét megszegte amikor 2022. augusztus 25. napjával munkaviszonyát felmondással megszüntette. Ezen felperesi szerződésszegés következtében az alperes jogosulttá vált arra, hogy a tanulmányai tekintetében biztosított támogatás időarányos részét visszakövetelje. Csatolta a nyújtott támogatásból a képzettség megszerzésétől a munkaviszony megszűnéséig terjedő időre vonatkozó elszámolását.

Az elsőfokú bíróság döntése és jogi indokai

[20] Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperes 2022. szeptember 27. napján kelt (X). iktatószámú fizetési felszólítását hatályon kívül helyezte.

[21] Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 254 000 forint perköltséget és a Magyar Államnak 32 219 forint meg nem fizetett eljárási illetéket.

[22] Ítélete indokolásában a tanulmányi szerződés 1. és 9. pontját idézve megállapította, hogy a felperes azzal, hogy 2015. július 30-ig nem teljesítette a nyelvvizsga követelményeket, emiatt nem szerzett közlekedésmérnöki képesítést, megszegte az alperessel kötött tanulmányi szerződés 1. pontjában foglaltakat.

[23] A tanulmányi szerződés 9. pontja szerint a felperesnek a nyelvvizsga követelményt legkésőbb 2015. szeptember 1-ig kellett volna teljesítenie, szerződésszegő magatartása következtében követelése 2015. szeptember 2. napján esedékessé vált, így igénye az Mt. 286. § (1) bekezdés, valamint a Ptk. 6:22. § (2) bekezdése alapján 2018. szeptember 2. napján elévült. Ezen időpontig lett volna jogosult a megfizetett költség megtérítését követelni az alperes.

[24] A Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a teljes egészében pervesztes alperest kötelezte a perköltség megfizetésére, amelynek mértékét az IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján, figyelemmel az ügy időtartamára és a benyújtandó iratok számára eltúlzottnak talált és azt a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenység alapján 200 000 forint + áfa összegben állapította meg.

Az alperes fellebbezése és a felperes fellebbezési ellenkérelme

[25] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása és a felperes keresetének elutasítása, másodlagosan a felperest megillető 254 000 forint perköltség mérséklése érdekében.

Kérte továbbá a felperes perköltségben történő marasztalását, amelynek mértékét a vonatkozó IM rendelet 3. § (3) bekezdés és 4. §-a alapján megállapítandó jogtanácsosi munkadíjban jelölt meg azzal, hogy áfa körbe nem tartozik.

[26] Az ítéletáblától gyakorolni kért felülbírálati jogkört a Pp. 369. § (3) bekezdés a) és c) pontjában jelölte meg.

[27] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság okszerűtlen következtetésre jutott ítélete [20] bekezdésében, amikor megállapította, hogy a felperesnek a nyelvvizsga követelményt legkésőbb 2015. szeptember 1-ig kellett volna teljesítenie.

[28] Álláspontja szerint az esedékesség ideje az Mt. 229. § (1) bekezdése szerint a képzettség megszerzése. Hivatkozott az Mt. 229. §-ához fűzött miniszteri indokolás alapján arra, hogy a (6) bekezdés csupán jogot biztosít a munkáltató részére a támogatás visszakövetelésére, de a szerződésszegés automatikusan nem eredményezi a szerződés megszűnését. Amennyiben pedig a tanulmányi szerződés nem szűnik meg, addig a munkáltató sem jogosult a nyújtott támogatás visszakövetelésére, amelynek hiányában az elévülés meg sem kezdődhetett. A felperes késedelembe esése önmagában nem tette esedékessé a nyújtott támogatás visszafizetését különösen úgy, hogy a felperes ezt a vállalt kötelezettségét később teljesítette. Álláspontja szerint sem az Mt., sem a tanulmányi szerződés rendelkezéséből nem vezethető le, hogy a nyújtott támogatás visszatérítése automatikusan esedékessé válna, mint ahogy az sem, hogy az alperes köteles lett volna elállni a tanulmányi szerződéstől.

[29] A felperes 2020. április 22. napján teljesítette a tanulmányi szerződésben foglaltakat, a diploma átvételéről tájékoztatta az alperest. Ebből pedig egyértelműen levonható az a következtetés, hogy a felek között egyfajta hallgatólagos egyetértés volt atekintetben, hogy a tanulmányi szerződésből eredő kötelezettség fennáll a felperes részéről, azt a késedelembe esés ellenére teljesíteni kell.

[30] Álláspontja szerint a követelés elévülése 2015. szeptember 2-án nem vette kezdetét, az csak a tanulmányi szerződésben foglalt kötelezettség teljesítésével vált esedékessé, így az elévülés 2020. április 23. napjától számítandó.

[31] A felperes 2022. augusztus 25. napjával szüntette meg munkaviszonyát, megszegve ezzel a tanulmányi szerződésben foglalt jogviszony fenntartási kötelezettségét, így az alperes elévülési időn belül követelte vissza a nyújtott támogatást.

[32] A perköltség mérséklésére irányuló másodlagos fellebbezési kérelme kapcsán előadta, hogy a pertárgy értéke 536 981 forint volt, az ügyben a felperes egy 6 oldalas keresetlevelet és egy 2 oldalas válasziratot terjesztett elő, egy tárgyalási napon jelent meg, a bíróságnak jogkérdésben kellett állást foglalnia a követelés elévülése kapcsán. Álláspontja szerint a fenti körülmények nem indokolták a felperes részére megállapított perköltség megállapítását, az eltúlzott volt.

[33] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására, az alperes perköltségben történő marasztalására irányult, amelynek mértékét a vonatkozó IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont, valamint 3. § (5) bekezdése alapján 13 424 forint áfa-val növelt összegben jelölt meg.

[34] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen és teljeskörűen feltárta, abból helytálló jogi következtetést vont le, jogi álláspontja megalapozott, így ítélete érdemben is helyes.

[35] A tanulmányi szerződés 1. pontjában foglaltakat idézve utalt arra, hogy a felperes kötelezettsége a közlekedésmérnöki képesítés megszerzése, valamint a nyelvvizsga kötelezettségnek a tanulmányi szerződés megkötésétől számított 5 éven belüli teljesítése volt. Ennek határideje pedig 2015. szeptember 1. volt. Kifejtette, hogy az ettől számított 3 éves időtartam alatt az Mt. 286. § (1) bekezdés, Ptk. 6:22. § (2) bekezdése alapján a követelés elévült. Utalt arra, hogy az elévülési idő nem függhet valamely fél szubjektív akaratától, ennek értelmében a munkáltató nem értelmezheti úgy a jogszabályi rendelkezéseket, ahogy neki jobb, nem alakíthatja úgy, ahogy az rá nézve kedvezőbb. Az elévülési idő az esedékességet követően kezdődik, amely egy jogkérdés.

[36] Az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség tekintetében hivatkozott arra, hogy a perköltséget az elsőfokú bíróság harmadával csökkentette, amely magában foglalta a keresetlevél beadását megelőző személyes találkozokat, telefonbeszélgetéseket, konzultációkat, a kapcsolódó jogszabályok és bírói gyakorlat átnézését, a keresetlevél valamint a válaszirat megírását és megszerkesztését, az ellenkérelem további viszontválasz átnézését, értelmezését, a per tárgyalására való eljutást, a parkolódíj fizetését, a tárgyaláson való részvételt és konzultációt, az ítélet átvételét és annak átbeszélését, így az eltúlzottnak nem tekinthető.

[37] A tényállás módosítása körében kifejtette, hogy a Pp. 279. § (1) bekezdése alapján a bíróság a tényállást helyesen állapította meg, annak módosítására, kiegészítésére csak akkor van lehetőség, ha a megsértett jogszabályhelyek megjelölése mellett a bizonyítás eredményét okszerűtlennek minősíti.

[38] Az ítéltábla anyagi pervezetését követően a felperes az eljárás során tett nyilatkozatait részben megismételve fenntartotta, hogy a tanulmányi szerződésből eredő kötelezettségeit megszegte, a tanulmányi szerződés 9. pontjában vállalt 2015. szeptember 1. napig terjedő határidőig nyelvvizsga megszerzési kötelezettségét nem teljesítette, amely szerződésszegést eredményezett.

[39] A tanulmányi szerződés 5. és 9. pontjában írtak szerinti igényt a szerződésszegéstől számított három éven belül lehetett volna érvényesíteni, így a követelés 2018. szeptember 2. napján elévült. Az írásbeli felszólítás a 2022. szeptember 27-i keltezésére tekintettel az igényérvényesítési határidő lejártát követően került előterjesztésre. A BH1999. 80. számú eseti döntésben foglaltakra hivatkozással előadta, hogy a tanulmányi szerződés a 2015. július 30-ig tartó időszakra, azaz természeténél fogva határozott időre kötött szerződésnek tekintendő. A tanulmányi szerződés 9. pontja alapján került az elévülés kezdő időpontja 2015. szeptember 2. napjában megjelölésre, ha azonban tanulmányi évét lehet és kell figyelembe venni, úgy a teljesítési határidő lejárt 2015. július 30. napja volt, így a követelés július 31. napján vált volna esedékessé.

[40] A pedig a tanulmányi szerződés 9. pontjának második fordulója alapján, a képzés befejezésének évét tekintjük, a követelés esedékessé válásának időpontja 2015. december 31. napja lett volna, ami szintén a követelés elévülését jelentené.

[41] A BH2008. 226. számú eseti döntésben foglaltak alapján hivatkozott arra, hogy ha a munkavállaló a tanulmányi szerződésben vállalt kötelezettségét határidőben nem teljesíti, a munkáltatót jogszerűen kötelezi a felvett támogatás visszafizetésére a szerződésszegés időpontjában, tehát a nemteljesítéskor. Álláspontja szerint az esedékesség a nyelvvizsga hiánya miatti diplomaszerzés elmulasztásával kezdetét vette.

[42] Előadta továbbá, hogy az alperes – az elévülési időn belül – 2017. november 9. napján kelt tartozáselismerő nyilatkozatot kívánt a felperessel aláíratni, amely szintén alátámasztja azt, hogy tudatában volt az elévülési idő kezdetének. A felperes a tartozáselismerő nyilatkozatot nem írta alá, azonban annak megküldése ellent mond azon alperesi védekezéssel, miszerint továbbra is érdekében állt volna a felperes foglalkoztatása a tanulmányi szerződés szerinti képesítésnek megfelelően. Vitatta, hogy közöttük hallgatólágos egyetértés volt a munkaviszony fenntartása érdekében a tanulmányi szerződés megszegése után, amelyre azért sem lehet hivatkozni, mert az Mt. 29. § (3) bekezdése szigorú alakisághoz köti nemcsak a tanulmányi szerződés létrejöttét, de annak módosítását is.

[43] Utalt arra, hogy az alperesi álláspont szerint, ha a munkavállaló esetlegesen évtizedek múlva vagy soha nem szerzi meg a végzettséget, akkor örökre visszakövetelhetné a munkáltató a nyújtott támogatást.

Vitatta azon alperesi érvelést, miszerint az Mt. 229. § (1) bekezdése az igényérvényesítésre nyitva álló határidőt határozná meg. Álláspontja szerint a késedelmes teljesítés ellenére változatlanul fennállhatott az alperesnek a teljesítés iránti érdeke, ez azonban nem érinti a visszakövetelés igény érvényesítését. A Ptk. rendelkezései alapján hivatkozott arra, hogy a késedelmes teljesítés, mint nevesített szerződésszegés esetén a követelés esedékessége a késedelembe esés időpontjában beáll. Életszerűtlen és a jogbiztonság elvébe ütköző lenne az a feltételezés, hogy ha a felperes sosem szerzi meg a képesítést, akkor a követelés soha nem évül el, hiszen az elévülési idő sem kezdődik meg, ezáltal tehát a támogatás bármennyig visszakövetelhető lenne. Így nem foghat helyt az a védekezés, hogy a visszakövetelés csak jogosultság. Álláspontja szerint a fentiek közül bármely időpontot is fogadja el a bíróság, a fizetési felszólítás alapjául szolgáló követelés elévült.

[44] Az elévülésre tekintettel mind jogalapjában és „természetesen ebből kifolyólag” összecszerűségében is vitatta a kereseti követelést, amelyek közül akár a jogalap, akár az összecszerűség megalapozza a kereseti kérelem szerinti döntés meghozatalát.

[45] Az alperes az ítéltábla anyagi pervezetését követően előadta, hogy a felperes 2022. augusztus 25. napjával megszüntette a munkaviszonyát megsértve ezzel a szerződés 2. pontjában foglalt kötelezettségét, amely szerint a képesítés megszerzését követően 4 éven át fenntartja munkaviszonyát, hiszen ezen kötelezettségének csak részben tett eleget, amely a szerződés 5. pontja alapján megnyitotta számára a támogatás időarányos részének visszafizetésére irányuló kötelezést.

[46] Hivatkozott arra, hogy tévesen került megjelölésre a visszakövetelés esedékességének időpontja, hiszen az a felperes munkaviszonyának 2022. augusztus 25-i megszüntetésének napjával vált esedékessé. Megismételte azon korábbi álláspontját, miszerint a 2015. szeptember 2-i késedelembe esés csak jogot keletkeztetett a szerződéstől történő elállásra és a nyújtott támogatás visszakövetelésére, de kötelezettséget nem. A felek között egyetértés volt abban, hogy a késedelembeesés ellenére a szerződést teljesíteni kell, amelyből a képesítés megszerzéssel kapcsolatos kötelezettség 2020. április 22-én teljesült. Az alperes a késedelem ellenére alappal várta a szerződésben vállalt kötelezettség teljesítését, a diploma megszerzését, amelyet végül a felperes be is jelentett az alperesnek. Mindezek alapján a felperes késedelembe esésével nyújtott támogatás visszafizetése iránti követelés nem válhatott esedékessé, az elévülési idő el sem kezdődhetett a felperes által megjelölt időpontban.

Az alperes által érvényesített időarányos támogatás visszafizetése a tanulmányi szerződésben rögzített munkaviszony fenntartására vonatkozó kötelezettség megszegésével vált esedékessé.

[47] Hivatkozott továbbá arra, hogy a felperes kereseti kérelme jogalapjaként kizárólag az alperesi követelés elévülését (Mt. 286. §) jelölte meg, ez alapján kereseti kérelme nem foghat helyt, így az elsőfokú bíróság ítélete megváltoztatásának van helye.

[48] A felperes nyilatkozatában kitért arra, hogy az alperesi álláspont szerint több ízben is történt szerződésszegő magatartás a tanulmányi szerződés fennállása alatt, azonban nem ért egyet azon álláspontjával, miszerint 2022. augusztus 25. napján vált esedékessé a követelés. Megismételte azon hivatkozását, miszerint az elévülési idő az alperes akaratától függetlenül elkezdődik, ami csak annak a döntési lehetőségét hordozza magában, hogy gyakorolja-e az igényérvényesítést vagy sem.

[49] Utalt továbbá arra is, hogy a felperes nem önszántából teljesítette a nyelvvizsga követelményt, csupán a koronavírus járványhelyzet miatt kapta meg diplomáját nyelvvizsga hiányában, azaz semmilyen aktív magatartást nem tanúsított a tanulmányi szerződésben foglalt kötelezettség teljesítése érdekében, csupán szerencséje volt.

Az ítéltábla döntése és annak indokai

[50] A fellebbezés alapos.

[51] Az ítéltábla kötelező hatályon kívül helyezési okot nem észlelt, ilyenre a felek sem hivatkoztak, ezért a felülbírálati jogkörének a Pp. 370. §-a szabályozott korlátai között járt el. E rendelkezés (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét – a (2)-(4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolhatja. Ilyen korlátnak minősülnek a 371. § (1) bekezdés a)-d) pontjában megjelölt tartalmi követelmények körében előadottak. Ez azt jelenti, hogy a 371. § (1) bekezdésében foglaltak miatt korlátnak minősül – egyebek mellett – hogy a fellebbező fél milyen konkrét döntést kér a másodfokú bíróságtól tekintetben, hogy az mennyiben változtassa meg vagy helyezze hatályon kívül az elsőfokú ítélet kifogásolt rendelkezését vagy részét és ezt milyen okból tegye, továbbá, hogy a fellebbező milyen anyagi, illetve eljárási jogszabálysértést jelöl meg fellebbezése alapjául. Azzal tehát, hogy a fellebbező milyen határozott kérelmet és milyen indokkal ad elő, egyúttal kijelöli a másodfokú bíróságtól kért felülbírálat tárgyát és körét. Emellett lényeges korlátot jelent az is, hogy a Pp. 369. §-a meghatározza, a felülbírálati jogkör milyen keretek között gyakorolható.

[52] A Pp. 369. § (3) bekezdés a) pontja alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított tényállást az anyagi jogi felülbírálat során akkor érintheti, ha a bizonyítás eredményét okszerűtlennek minősíti.

A mérlegelés akkor okszerűtlen, ha az ítéletben rögzített tényállás iratellenes, illetőleg ha az elsőfokú bíróság az adott bizonyítékok alapján nem juthatott volna az általa elfogadott következtetésre, vagyis a tényállás megállapítása során logikai hibát vétett. Abban az esetben azonban, ha a beszerzett bizonyítékok értékelésének eredményeként, a logika szabályai szerint lehetséges volt, vagyis nem volt kizárt az adott tényállás megállapítása, a másodfokú bíróság azt akkor sem bírálhatja felül, ha maga egyébként a bizonyítékok mérlegelése alapján más következtetésre jutott volna. Ez ugyanis a bizonyítékok másodfokú eljárásban történő felülmérlegelésének tilalmába ütközne.

Nem elégséges azonban az okszerűtlen mérlegelésre általánosságban hivatkozni, konkrétan meg kell jelölni, hogy a bíróság milyen bizonyítékból vont le okszerűtlen következtetést, illetve milyen bizonyítási hiányosságok miatt nem tekinthető az ítélet megalapozottnak.

[53] Az alperes fellebbezésében ebben a körben az elsőfokú bíróság ítéletének [20] bekezdését támadta, okszerűtlennek minősítve azt a megállapítást, miszerint a „felperesnek a nyelvvizsga követelményt legkésőbb 2015. szeptember 1. napjáig kellett volna teljesítenie.” Nem adta azonban annak indokát, hogy ezen megállapítást milyen okból tartja okszerűtlennek.

[54] Az ítéltábla ekörben rámutat, hogy a tanulmányi szerződés 9. pontja szerint az előírt nyelvvizsga kötelezettség teljesítésének „a tanulmányi szerződés megkötésének kezdetétől 5 éven belül eleget kell tennie.” Ez az öt éves határidő a tanulmányi szerződés 2010. szeptember 1-jei létrejöttére figyelemmel az Mt. 25. § (4) bekezdése szerint 2015. szeptember 1. napján telt le. Helytálló tehát az elsőfokú bíróság ítéletének azon megállapítása, hogy a felperesnek legkésőbb 2015. szeptember 1. napjáig kellett volna szerződésszerűen teljesíteni az intézmény által előírt nyelvvizsga kötelezettséget.

[55] Megjegyzi ugyanakkor az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja okán nem tette a tényállás részévé a felek által nem vitatott tanulmányi szerződés létrejöttére, majd a módosítására, a kereseti kérelem elbírálása szempontjából releváns a módosított szerződés 2., 5., 7. és 9. pontjában foglalt rendelkezésekre tett tényállításokat, továbbá nem rögzítette ítéletében a fizetési felszólításban szereplő – felperes által nem vitatott –összegszerűségekre vonatkozó levezetést sem.

[56] Ezen bekezdésekkel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének tényállását szükségesnek találta kiegészíteni, ezt meghaladóan azonban a Pp. 369. § (3) bekezdés a) pontja szerinti felülbírálat nem vezetett eredményre.

[57] A fenti kiegészítés mellett az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, abból levont jogi következtetésével azonban az ítéltábla az alábbiakra figyelemmel nem értett egyet:

[58] Az alperes hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság téves jogi következtetésre jutott, amikor megállapította, hogy a tanulmányi szerződésből eredő igénye 2015. szeptember 2. napján esedékessé vált, ezért a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkör gyakorlása körében kérte, hogy az ítéltábla a megállapított tényekből az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi következtetést vonjon le, a megállapított tényeket másként minősítve állapítsa meg, hogy a fizetési felszólítás útján érvényesített tanulmányi szerződésből eredő követelése nem évült el.

[59] Az alkalmazandó jog kapcsán az ítéltábla utalni kíván rá, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény hatályba lépéssel összefüggő átmeneti rendelkezésekről és törvénymódosításokról szóló 2012. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Mth.) 12. §-a alapján a tanulmányi szerződésre a megállapodás megkötésekor hatályos rendelkezések az irányadók. A jogszabályhelyhez fűzött indokolás alapján a felek szerződéses szabadságából következik, hogy e rendelkezések – eltérően a munkaviszonyra vonatkozó általános szabályoktól – csak az Mt. hatályba lépését követő megállapodásokra legyenek irányadók. Természetesen e rendelkezés nem zárja el a feleket attól, hogy az Mt. hatályba lépését megelőzően létrejött tanulmányi szerződést az új szabályokhoz igazítva módosítsák.

[60] A tanulmányi szerződés keltének napja ugyan 2010. szeptember 1., azonban az alperes azon előadását, miszerint a felek ezt már az Mt. hatálya alatt módosították a felperes nem tette vitássá. Ezt támasztja alá, hogy a tanulmányi szerződés 7. pontjában a felek már a 2012. évi I. törvény rendelkezéseit tartották irányadónak. Ez alapján pedig az ítéltábla a felek egyező nyilatkozatára figyelemmel a perbeli jogvitát az Mt. rendelkezései alapján bírálta el.

[61] A Pp. 342. § (1) bekezdése szabályozza a bíróság érdemi döntésének korlátait. Ez alapján a bíróság a perben a törvény eltérő rendelkezése hiányában kötve van a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz (Pp. 2. §). A Pp. 324. § (3) bekezdés

értelmében a törvény eltérő rendelkezése hiányában az érdemi döntés nem terjedhet ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított.

[62] A kereseti kérelemben megfogalmazottakon túlterjeszkedés tilalmát az új Pp. már a jogcímhez kötöttség körében is érvényesíti. A miniszteri indokolás szerint a rendelkezés a „jogcímhez kötöttség” körül a jogirodalomban és a bírói gyakorlatban is hosszú ideje zajló vita végére kíván pontot tenni. A bíróság a fél magánautonómiáját tiszteletben tartva nem dönthet a kereset szerinti kérelemnek megfelelő olyan jogalapon, amely eltérő a fél jogállítástól, még akkor sem, ha a fél esetleg tévedésből jelölte meg jogát rosszul és az eltérő jogot a perben állított és bizonyított tények egyébként megalapozzák. A Pp. háromtagú pertárgy fogalma megköveteli, hogy a felperes keresetlevelében jelölje meg, hogy milyen jogalapon, milyen tények alapján és milyen ítéleti rendelkezést kér a bíróságtól.

[63] Mindennek a jelen ügyben azért van kiemelt jelentősége, mert – ahogy arra az alperes is hivatkozott a fellebbezésében – a felperes kereseti kérelmében a fizetési felszólítás hatályon kívül helyezését kizárólag az annak alapjául szolgáló követelés elévülésére hivatkozással kérte.

[64] Az ítéltábla anyagi pervezetésében tájékoztatta a feleket, hogy tanulmányi szerződésből eredő időarányos visszatérítési kötelezettség a szerződés megszűnésének időpontjától válik esedékessé. A konzekvens bírói gyakorlat értelmében ugyanis a felek között a munkaviszony megszüntetése automatikusan nem szünteti meg a tanulmányi szerződésből eredő kötelezettségeket, nem eredményezi a tanulmányi szerződés megszűnését [Kúria Mfv.10.035/2020/3., BH2000. 176., Kúria Kf.45.105/2021/8.]. A tanulmányi szerződés bármelyik fél részéről történő megszűnése sem eredményezi önmagában automatikusan a tanulmányi szerződés megszűnését.

[65] A felperes munkaviszonya a 2022. július 1. napján közölt munkavállalói felmondására tekintettel 2022. augusztus 25. napjával megszűnt. Az alperes a „felmondási időről, munkaviszony megszüntetése esetén követendő eljárásról munkavállalói felmondás esetén” elnevezésű 2022. július 13. napján kelt tájékoztatása 7.) pontjában rögzítette, hogy tanulmányi szerződésből adódóan a felperesnek tartozása áll fenn az alperes irányában.

[66] A felperes azonban sem a pert megelőzően, sem a peres eljárás során, de még az ítéltábla anyagi pervezetését követően sem hivatkozott arra, hogy a tanulmányi szerződés megszüntetésére nem került sor. Mindezek alapján a perben eljáró bíróságoknak – a kereseti kérelemhez és a jogcímhez kötöttség elve – alapján kizárólag abban a kérdésben volt módjuk állást foglalni, hogy az alperes követelése elévült-e, annak figyelembevételével, hogy a tanulmányi szerződés 2022. augusztus 25. napját követően megszűnt.

[67] Az Mt. 229. § (1) bekezdése alapján a tanulmányi szerződésben a munkáltató vállalja, hogy a tanulmányok alatt támogatást nyújt, a munkavállaló pedig arra kötelezi magát, hogy a megállapodás szerinti tanulmányokat folytatja és a képzettség megszerzése után a támogatás mértékével arányos időn – de legfeljebb öt éven – keresztül munkaviszonyát felmondással nem szünteti meg. Az Mt. 229. § (6) bekezdése értelmében a munkáltató elállhat a tanulmányi szerződéstől és a nyújtott támogatást visszakövetelheti, ha a munkavállaló a tanulmányi szerződésben foglaltakat megszegi. Szerződésszegésnek minősül

az is, ha a munkaviszony megszüntetésének indoka a munkavállaló munkaviszonnyal kapcsolatos magatartása. A visszatérítési kötelezettség arányos, ha a munkavállaló a szerződésben kikötött tartamnak csak egy részét nem tölti le.

[68] A tanulmányi szerződés teljesítése több egymástól elkülöníthető szakaszra osztható. Az első teljesítési szakasz, amelyben a munkáltató a képzés időtartam alatt a tanulmányi szerződésben vállalt támogatást biztosítja a munkavállaló számára, a munkavállaló pedig a megállapodás szerinti tanulmányokat folytatja, és a képesítést megszerzi. A tanulmányi szerződés teljesítésének következő szakaszában a munkavállaló a képzettség megszerzése után a szerződésben vállalt ideig a munkáltatónál munkaviszonyban marad.

[69] A felperes a tanulmányi szerződés első szakaszában foglalt kötelezettségét – általa sem vitatottan – megszegte, amikor a tanulmányi szerződés 9. pontjában meghatározott határidő leteltéig, azaz 2015. szeptember 1-ig a képesítés megszerzéséhez szükséges nyelvvizsga követelményeket nem teljesítette. Ezen szerződésszegés jogkövetkezményeként az alperes az Mt. 229. § (6) bekezdés első mondata alapján jogosult lett volna a teljes képzési támogatás visszaigénylésére, amihez azonban az lett volna szükséges, hogy a szerződéstől elálljon. Az alperes azonban e jogával nem élt, de a felperes maga sem kezdeményezte a szerződés megszüntetését. Ezzel éppen ellentétben az alperes a felperest tovább foglalkoztatta, a tanulmányi szerződés megszegéséből eredő igényeinek érvényesítése nélkül.

[70] Helytálló a felperes védekezésében foglalt azon hivatkozás, miszerint a szükséges tanulmányi kötelezettségek teljesítésén túl a nyelvvizsga követelmények teljesítéséért külön erőfeszítést nem tett, hiszen a nyelvvizsga megszerzésének hiányában kapta meg 2020. április 22. napján a képzés során megszerezhető végzettséget igazoló dokumentumot, amit az alperesnek be is jelentett. Ettől a pillanattól kezdve azonban megnyílt a tanulmányi szerződés teljesítésének következő szakasza, amelyben már a felperest terhelte a kötelezettség, hogy a támogatás mértékével arányos időn – a jelen esetben 4 éven – keresztül munkaviszonyát felmondással nem szüntesse meg.

[71] A felperes második szerződésszegése abban érhető tetten, hogy 2022. július 1. napján maga kezdeményezte a munkaviszony megszüntetését, felmondása folytán pedig a munkaviszony 2022. augusztus 25. napján megszűnt.

[72] Az alperes a fizetési felszólításban nem a teljes, 1 296 743 forint tanulmányi támogatás, csupán a szerződésben vállalt 4 éves időtartamból még hátralévő 605 napra időarányosan járó 536 981 forint visszakövetelése iránt bocsátott ki kifizetési felszólítást. Ezen időarányos támogatás visszafizetése iránti igény legkorábban a felperes 2022. augusztus 25. napi jogviszony megszűnésével válhatott esedékessé, így a 2022. szeptember 27-én kelt és 2022. október 30-án kézbesített fizetési felszólításban foglalt időarányos támogatás iránti követelés nem évült el.

[73] A felperes fellebbezési észrevételeiben foglaltak kapcsán az ítéltábla lényegesnek tartja hangsúlyozni, hogy a tanulmányi szerződésben foglalt szerződésszegés megítélése valóban eltérő lenne abban az esetben, ha a felperes nem szerezte volna meg a végzettséget. Ez esetben a szerződés 2. pontjában szabályozott jogviszony fenntartásának

kötelezettsége kezdetét sem vette volna. Ennek hiányában a felperes első szerződösszegéből (nyelvvizsga kötelezettség teljesítésének elmaradásából) eredő követelésének elévülése 2015. szeptember 1. napjával kezdetét vette volna. Ebben az esetben ugyanis nem a támogatás időarányos visszakövetelésének joga [Mt. 229. § (6) bekezdés harmadik mondat], hanem a teljes támogatási összeg visszakövetelésének joga [Mt. 229. § (6) bekezdés első mondat] nyílt volna meg az alperes számára.

[74] Tekintettel azonban arra, hogy a felek közötti szerződés hatálya alatt a felperes – ha késve is – de teljesítette a szerződésben előírt kötelezettségét, így életbe lépett a szerződés teljesítésének második szakaszába tartozó, a tanulmányi szerződés 2. pontjában foglalt munkaviszony fenntartására irányuló 4 éves kötelezettség. Ezen 4 éves jogviszony fenntartására irányuló kötelezettségét a felperes nem vitatottan megszegte, mentesülésre nem hivatkozott, így megnyílt az alperes joga arra, hogy a szerződés keretében nyújtott támogatás időarányos részének visszakövetelése iránti igényt érvényesítse.

[75] A felperes munkaviszonyának 2022. augusztus 25. napján történt megszűnésére figyelemmel a 2022. október 30. napján joghatályosan kézbesített fizetési felszólítás és az annak alapjául szolgáló tanulmányi szerződés keretében nyújtott időarányos támogatás iránti alperesi követelés nem évült el, így az alperes 2022. szeptember 27. napján kelt (X). iktatószámú fizetési felszólítása hatályon kívül helyezésének ezen okból nem volt helye, egyéb körülményt pedig az ítéltábla a fent kifejtettek okán nem vizsgálhatott.

[76] Mindezekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése második fordulata alapján teljes egészben megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

[77] A fentiek szerint megváltoztatott ítéletre tekintettel a felperes teljes mértékben pervesztes lett, ezért őt a Pp. 83. §-ra figyelemmel perköltség nem illeti meg. Ebből következően a perköltség mérséklésére irányuló fellebbezés okafogyottá vált.

[78] Az előbbieket miatt az ítéltábla mellőzte az alperes perköltség, valamint elsőfokú eljárási illeték megfizetésére kötelező elsőfokú ítéleti rendelkezéseket.

[79] Az ítéltábla a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte a jogtanácsossal eljáró alperes perköltségének megfizetésére. Az alperes a perköltség mértékét az IM rendelet 4. § alapján kérte megállapítani, amelynek értelmében az IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja szerinti – a pertárgy értékéhez igazodó – perköltségre tarthatott volna igényt, tekintettel azonban arra, hogy a költségjegyzék nyomtatványon csak 10 000 forintot tüntetett fel, a Pp. 82. § (3) bekezdés második mondata alapján ettől magasabb összeg megállapítására nem volt mód.

[80] A másodfokú eljárásban az alperes képviselője a perköltsége megállapítását az IM rendelet 4. § és 3. § (3) bekezdése alapján kérte, amely a meg nem határozható pertárgy értékű ügyekben irányadó óradíj mértékéről rendelkezik, az általa igényelt munkaórát azonban nem jelölte meg, így a Pp. 82. § (3) bekezdés második mondata alapján az ítéltábla

a minimum 12 000 forint alapul vételével az IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján 6 000 forintban állapította meg.

[81] A felperest a Pp. 525. §-a alapján megillető munkavállalói költségkedvezményre tekintettel a feljegyzett 32 219 forint elsőfokú eljárási illeték és a 42 958 forint másodfokú eljárás illeték az állam terhén marad. [Pp. 82. § (1) bekezdés, 83. § (1) bekezdés, 95. § (1) bekezdése, 102. § (6) bekezdése; az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (3) bekezdés c) pontja és 46. § (1) bekezdése, a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény 3. § (1) bekezdés d) pontja].

[82] Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[83] Az ítélet ellen a Pp. 365. § (2) bekezdésében foglaltak alapján fellebbezésnek helye nincs.

Szeged, 2024. március 18.

Dr. Bálint Attila s.k.

Dr. Telegdy Gergely s.k.

Dr. Lengyel Nóra s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró